

Instrukcja wypełniania Części środowiskowej wniosku o dofinansowanie

Informacje ogólne:

W uzasadnionych przypadkach dotyczących projektu złożonego z kilku przedsięwzięć istnieje możliwość powielenia *Części środowiskowej wniosku o dofinansowanie* w całości lub w zakresie poszczególnych punktów w zależności od specyfiki projektu.

Nie ma konieczności powielania punktów, których treść się nie zmienia. Należy jednak wskazać, które punkty stanowią część wspólną dla wszystkich przedsięwzięć.

W polach niewypełnianych należy wpisać „nie dotyczy” (o ile jest to zasadne z uwagi na rodzaj projektu).

„Przedsięwzięcie” jest pojęciem, które należy rozumieć zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (zwaną dalej ustawą OOŚ) oraz rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. *w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko* (zwanym dalej rozporządzeniem OOŚ).

Organem właściwym do wydania *deklaracji właściwego organu odpowiedzialnego za gospodarkę wodną* jest organ właściwy w sprawie ocen wodnoprawnych. Organem właściwym do wydania *deklaracji organu odpowiedzialnego za monitorowanie obszarów Natura 2000* jest Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Rzeszowie. Załącznikiem do *deklaracji organu odpowiedzialnego za monitorowanie obszarów Natura 2000* jest mapa w skali 1:100 000 (lub w skali najbardziej zbliżonej do wymienionej) ze wskazaniem lokalizacji projektu oraz obszaru Natura 2000, zlokalizowanego w obrębie przedkładanej mapy.

Projekty w sektorze usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków komunalnych wymagają dołączenia do formularza wniosku wypełnionej *Tabeli dotyczącej przestrzegania przez aglomeracje będące przedmiotem wniosku przepisów dyrektywy dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych*.

Przy wypełnianiu *Części środowiskowej wniosku o dofinansowanie* należy dodatkowo wziąć pod uwagę wymagania i niezbędne do dołączenia dokumenty określone w *Liście sprawdzającej w zakresie dokumentacji dotyczącej ocen oddziaływania na środowisko dla instytucji oceniających wnioski o dofinansowanie*.

Szczegółowe informacje i wskazówki w zakresie zgodności projektu z zasadą „nie czyń znaczącej szkody” środowisku (zasadą DNSH) znajdują się w podręczniku dla Beneficjenta *Zgodność przedsięwzięć finansowanych ze środków Unii Europejskiej, w tym realizowanych w ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności, z zasadą „nie czyń znaczącej szkody” - zasadą DNSH*.

1. Zgodność projektu z zasadą „nie czyń znaczącej szkody” środowisku tj. zasadą "Do No Significant Harm" (DNSH)

W punkcie 1 należy zaznaczyć właściwe pola wyboru, a następnie w polach tekstowych zwięźle odnieść się do każdego z wymienionych zagadnień opisując w jaki sposób realizacja projektu wpisuje się w unijne i krajowe polityki dotyczące ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju. Dokonując przedmiotowych analiz należy wziąć pod uwagę

wszystkie etapy, tj. etap planowania, przygotowania, realizacji, eksploatacji oraz ewentualnej likwidacji projektu, biorąc pod uwagę oddziaływania krótkotrwałe i długotrwałe (pozytywne, negatywne i neutralne).

Dodatkowo w przypadku uzyskania dla przedsięwzięć objętych projektem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach w polach tekstowych należy uwzględnić zawarte w niej warunki, przypisując je do odpowiednich podpunktów w punkcie 1.

Zasada „nie czyń znaczącej szkody” środowisku czyli zasada "Do No Significant Harm" (DNSH) jest nową zasadą horyzontalną dla przedsięwzięć wspieranych środkami Unii Europejskiej w perspektywie finansowej 2021-2027. Jest ona oceniana w odniesieniu do następujących sześciu celów środowiskowych:

- łagodzenie zmian klimatu,
- adaptacja do zmian klimatu,
- zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich,
- gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling,
- zapobieganie zanieczyszczeniu powietrza, wody lub gleby i jego kontrola,
- ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów.

Zgodnie z normami prawnymi Polityki Spójności, Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego i Fundusz Spójności powinny wspierać projekty, które są zgodne ze standardami i priorytetami Unii w zakresie klimatu i środowiska oraz **nie powodują poważnych szkód** dla celów środowiskowych w rozumieniu art. 17 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2020/852 z dnia 18 czerwca 2020 r. w sprawie ustanowienia ram ułatwiających zrównoważone inwestycje, zmieniające rozporządzenie (UE) 2019/2088 (tzw. rozporządzenie o taksonomii).

Zgodnie z art. 17 ww. rozporządzenia „(...) daną działalność gospodarczą uznaje się – z uwzględnieniem cyklu życia produktów dostarczanych i usług świadczonych w ramach tej działalności gospodarczej, w tym danych pochodzących z istniejących ocen cyklu życia – za wyrządzającą poważne szkody:

- a) łagodzeniu zmian klimatu, jeżeli działalność ta prowadzi do znaczących emisji gazów cieplarnianych;
- b) adaptacji do zmian klimatu, jeżeli działalność ta prowadzi do nasilenia niekorzystnych skutków obecnych i oczekiwanych, przyszłych warunków klimatycznych, wywieranych na tę działalność lub na ludzi, przyrodę lub aktywa;
- c) zrównoważonemu wykorzystywaniu i ochronie zasobów wodnych i morskich, jeżeli działalność ta szkodzi:
 - dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód podziemnych; lub
 - dobremu stanowi środowiska wód morskich;
- d) gospodarce o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganiu powstawaniu odpadów i recyklingowi, jeżeli:
 - działalność ta prowadzi do znaczącego braku efektywności w wykorzystywaniu materiałów lub w bezpośrednim lub pośrednim wykorzystywaniu zasobów naturalnych, takich jak nieodnawialne źródła energii, surowce, woda i grunty, na co najmniej jednym z etapów cyklu życia produktów, w tym pod względem trwałości produktów, a także możliwości ich naprawy, ulepszenia, ponownego użycia lub recyklingu;
 - działalność ta prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu; lub
 - długotrwałe składowanie odpadów może wyrządzać poważne i długoterminowe szkody dla środowiska;

- e) zapobieganiu zanieczyszczeniu i jego kontroli, jeżeli działalność ta prowadzi do znaczącego wzrostu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub ziemi w porównaniu z sytuacją sprzed rozpoczęcia tej działalności; lub
- f) ochronie i odbudowie bioróżnorodności i ekosystemów, jeżeli działalność ta:
 - w znacznym stopniu szkodzi dobremu stanowi i odporności ekosystemów; lub
 - jest szkodliwa dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii.

Przy ocenie działalności gospodarczej (...) uwzględnia się zarówno skutki środowiskowe samej działalności, jak również wpływ, jaki na środowisko mają produkty dostarczane i usługi świadczone w ramach tej działalności przez cały cykl ich życia, szczególnie z uwzględnieniem wytwarzania, użytkowania i zakończenia cyklu życia tych produktów i usług”.

Jeżeli projekt:

- obejmuje zakres interwencji dla którego współczynnik do obliczania wsparcia na cele związane ze zmianami klimatu lub współczynnik do obliczania wsparcia na cele związane ze środowiskiem wynosi 100%, zgodnie z załącznikiem I do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. *ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej* lub
- wnosi „istotny wkład” w realizację celu środowiskowego zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852 z dnia 18 czerwca 2020 r. w sprawie ustanowienia ram ułatwiających zrównoważone inwestycje, zmieniające rozporządzenie (UE) 2019/2088;

w takim przypadku w polach tekstowych punktów odnoszących się do spełnienia zasady DNSH dla odpowiedniego celu związanego ze zmianą klimatu lub środowiskiem, należy to odpowiednio wyjaśnić (podać właściwy zakres interwencji z przypisanym do niego współczynnikiem do obliczania wsparcia lub wykazać istotny wkład na podstawie ww. rozporządzeń), bez konieczności dokonywania szczegółowej analizy merytorycznej.

Nie dopuszcza się możliwości dofinansowania projektów, które nie są zgodne z zasadą DNSH, tj. wpływają negatywnie na co najmniej jeden z ww. celów środowiskowych.

1.1. Łagodzenie zmian klimatu

W polu wyboru punktu 1.1. należy zaznaczyć, czy projekt doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych.

Jeżeli zaznaczono „NIE”, w polu tekstowym należy opisać, w jaki sposób projekt wpisuje się w cele klimatyczne określone w *Strategii Europejski Zielony Ład, Prawie Klimatycznym, Pakiecie energetyczno-klimatycznym, Krajowym Planie na Rzecz Energii i Klimatu*, przyczyniając się tym samym do redukcji emisji o co najmniej 55% do 2030 r. w porównaniu z 1990 r. oraz do osiągnięcia neutralności klimatycznej do roku 2050 (należy uwzględnić zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych na wszystkich etapach projektu, biorąc pod uwagę m. in. zużycie energii, surowców, materiałów i paliw).

Analiza oddziaływań przedsięwzięcia związanych ze zmianami klimatu (łagodzenie zmian klimatu) dotyczy wszystkich etapów inwestycyjnych:

- planowania przedsięwzięcia (powiązanie ze strategiami i dokumentami klimatycznymi),
- przygotowania przedsięwzięcia,
- eksploatacji przedsięwzięcia,

- likwidacji przedsięwzięcia.

Na etapach tych konieczne jest rozpatrzenie, oszacowanie i ewentualnie zminimalizowanie lub skompensowanie wszystkich oddziaływań pośrednich i bezpośrednich.

W tym celu można zastosować szereg narzędzi, w szczególności takich jak:

- metody eksperckie,
- kalkulatory emisji gazów cieplarnianych,
- wskaźniki przeliczenia ilości gazów cieplarnianych,
- analizy ryzyka,
- analizę skalowo-wagową,
- analizy kosztów i korzyści.

Dokonując analizy wpływu projektu na klimat należy uwzględnić oddziaływania negatywne, neutralne (gdy przedsięwzięcie nie będzie wywierać wpływu na zmiany klimatu) oraz oddziaływania pozytywne (gdy przedsięwzięcie będzie przeciwdziałać zmianom klimatu).

Przystępując do analizy mającej na celu ustalenie, czy przedsięwzięcie nie będzie przyczyniać się do pogłębiania zmian klimatu należy uwzględnić m.in. następujące elementy:

- bezpośrednie emisje gazów cieplarnianych powodowane przez przedsięwzięcie w tym np. stosowane technologie, sposób ogrzewania;
- bezpośrednie emisje gazów cieplarnianych powodowane przez działania towarzyszące przedsięwzięciu (np. wytwarzanie odpadów, gospodarka odpadami – energia ze spalania odpadów lub wytwarzanie biogazu ze ścieków i osadów);
- bezpośrednie emisje gazów cieplarnianych powodowane przez transport towarzyszący przedsięwzięciu (np. lokalizacja, transport materiałów na etapie budowy, transport na etapie eksploatacji, dostęp do transportu publicznego, transport rowerowy, pojazdy elektryczne);
- działania skutkujące pochłanianiem gazów cieplarnianych (np. zmiana sposobu użytkowania terenu, ochrona terenów zielonych);
- działania skutkujące zmniejszeniem emisji gazów cieplarnianych (np. korzystanie z odnawialnych źródeł energii, wykorzystanie materiałów budowlanych pochodzących z recyklingu/odzysku);
- pośrednie emisje gazów cieplarnianych związane z zapotrzebowaniem na energię towarzyszące przedsięwzięciu (np. związane ze stosowaną technologią, na potrzeby ogrzewania czy chłodzenia budynków, oświetlenie, zastosowanie naturalnej izolacji, okien skierowanych na południe, pasywnej wentylacji, czy żarówek energooszczędnych, inne elementy energochłonne).

1.2. Adaptacja do zmian klimatu

W zależności od tego czy projekt przyczyni się do zwiększenia niekorzystnego wpływu obecnego i przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność bądź na przyrodę lub aktywa, w punkcie 1.2. należy zaznaczyć odpowiednie pole wyboru.

Jeżeli zaznaczono „NIE”, w polu tekstowym punktu 1.2. należy wskazać przyjęte w ramach projektu rozwiązania, które pozwolą wyeliminować jego negatywny wpływ na klimat oraz przedstawić wdrażane działania adaptacyjne wynikające z zachodzących zmian klimatycznych. Należy uwzględnić następujące kwestie:

- Czy w trakcie przygotowania projektu przeprowadzono ocenę zagrożeń wynikających ze zmian klimatycznych lub kontrolę podatności?
- W jaki sposób kwestie klimatyczne zostały uwzględnione w analizie i rankingu odpowiednich wariantów?
- W jaki sposób projekt odnosi się do strategii krajowej lub regionalnej w zakresie przystosowania się do zmian klimatu?

- Czy projekt w połączeniu ze zmianami klimatu będzie miał jakikolwiek pozytywny lub negatywny wpływ na otoczenie?
- Czy zmiany klimatu wpłynęły na lokalizację projektu?

Bezpośrednim odwołaniem dla tego celu jest rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2021/2139 z dnia 04.06.2021 r. *uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852 poprzez ustanowienie technicznych kryteriów kwalifikacji służących określeniu warunków, na jakich dana działalność gospodarcza kwalifikuje się jako wnosząca istotny wkład w łagodzenie zmian klimatu lub w adaptację do zmian klimatu, a także określeniu, czy ta działalność gospodarcza nie wyrządza poważnych szkód względem żadnego z pozostałych celów środowiskowych.*

Dodatkowo w polu tekstowym należy określić, w jaki sposób uwzględniono zmiany klimatu podczas opracowywania projektu i jego części składowych np. w odniesieniu do sił zewnętrznych (obciążenie wiatrem, obciążenie śniegiem, różnice temperatury) i oddziaływań (fale upałów, zagrożenie powodziowe, przedłużające się okresy suszy wpływające np. na właściwości gleby). Konieczne jest opisanie odpowiednich warunków czy zaleceń dotyczących zarówno projektowania jak i eksploatacji, które zostały sformułowane na etapie oceny oddziaływania na środowisko przedsięwzięć wchodzących w skład projektu oraz ewentualnie na etapie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko odpowiednich planów/programów tworzących ramy realizacji tego projektu.

Analizując przystosowanie przedsięwzięcia do postępujących zmian klimatu należy uwzględnić takie elementy związane z klęskami żywiołowymi jak:

- powódzie – np. poprzez lokalizację, konstrukcję, awaryjne zasilanie w energię, wodę, sieć teleinformatyczną, organizację służb kryzysowych, czy zapewnienie dróg ewakuacyjnych;
- pożary – np. poprzez zastosowanie ognioodpornych materiałów budowlanych,
- fale upałów – np. poprzez wykorzystanie materiałów odpornych na wysokie temperatury lub materiałów pochłaniających światło słoneczne np. rodzaj, kolor;
- susze – np. poprzez zastosowanie systemów oszczędzania wody, gromadzenie wód deszczowych i roztopowych, zapotrzebowanie przedsięwzięcia na wodę, wpływ na warstwy wodonośne, instalacje oczyszczania ścieków umożliwiające odzysk wody, obieg zamknięty wód technologicznych;
- nawałne deszcze i burze – np. poprzez sposób odprowadzania wody, stopień izolacji terenu, ochronę przed podtopieniami (piorunochrony, zasuwy burzowe, właściwe odwodnienie terenu przedsięwzięcia);
- silne wiatry – np. poprzez zastosowanie odpowiedniej konstrukcji, awaryjne zasilanie;
- katastrofalne opady śniegu – np. poprzez stabilną konstrukcję, usuwanie śniegu z dachów, chodników, jezdni;
- fale mrozu – np. poprzez zastosowanie materiałów budowlanych odpornych na niskie temperatury;
- osuwiska – np. poprzez wybór odpowiedniej lokalizacji przedsięwzięcia, zadrzewienie, zadarnienie.

1.3. Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich

W punkcie 1.3. należy wskazać, czy przewiduje się, że projekt będzie zagrażał dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub dobremu stanowi środowiska wód morskich. W tym celu należy zaznaczyć właściwe okno wyboru.

Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady („Ramowa Dyrektywa Wodna” - RDW) wyznacza cele dla osiągnięcia dobrego stanu ekologicznego i chemicznego wód powierzchniowych, jak również dobrego stanu chemicznego i ilościowego wód podziemnych. Osiągnięcie celów dyrektywy wspierane jest poprzez opracowanie niezbędnych dokumentów

planistycznych, jakimi są Plany gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy oraz Program wodnośrodowiskowy kraju.

Cel 3 zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich art. 17 rozporządzenia o taksonomii stanowi, że jeżeli projekt będzie zagrażał dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych oraz dobremu stanowi środowiska wód morskich to nie spełnia zasady DNSH. Przez słowo „projekt” należy rozumieć jakiekolwiek działanie lub działania objęte wnioskiem o dofinansowanie. Pojęcie „przedsięwzięcie” należy rozumieć zgodnie z definicją zawartą w art. 3 ust. 1 pkt 13 ustawy OOS.

Jeżeli w punkcie 1.3. zaznaczono odpowiedź „TAK”, należy przedstawić ocenę oddziaływania na jednolite części wód i podać w polu tekstowym punktu 1.3.1. szczegółowe wyjaśnienie sposobu, w jaki spełniono lub w jaki zostaną spełnione wszystkie warunki zgodnie z art. 4 ust. 7 RDW.

W polu tekstowym punktu 1.3.1. należy wskazać także, czy projekt jest wynikiem krajowej/regionalnej strategii w odniesieniu do danego sektora lub wynikiem planu gospodarowania wodami w dorzeczu, który uwzględnia wszystkie istotne czynniki (np. wariant korzystniejszy dla środowiska, oddziaływania skumulowane itd.). W takim przypadku, należy podać szczegółowe informacje, w tym wyjaśnić w jaki sposób projekt pokrywa się z celami planu gospodarowania wodami w dorzeczu, które ustanowiono dla jednolitych części wód. W przedmiotowym punkcie należy dokonać identyfikacji jednolitych części wód, których dotyczy planowany projekt oraz przypisanych im celów środowiskowych. W nawiązaniu do ustalonych celów należy wskazać, w jaki sposób projekt wpływa na ich osiągnięcie.

W przedmiotowym punkcie uwzględnia się projekty podlegające ocenie pod kątem spełnienia przesłanek dla zastosowania odstępstw od osiągnięcia celów środowiskowych, o których mowa w art. 4 ust. 7 Ramowej Dyrektywy Wodnej. Mówiąc o odstępstwach należy pamiętać, że jest to element procesu planistycznego mogący wpływać na cele środowiskowe. Podobnie jak cele środowiskowe, odstępstwa zdefiniowane zostały w art. 4 RDW, natomiast w polskim prawodawstwie – w artykułach 66 - 68 ustawy *Prawo wodne*.

W przedmiotowym przypadku mówimy o odstępstwie dopuszczonym ze względu na planowany projekt, które wskazano w art. 4 ust. 7 RDW, tj. nowe zmiany charakterystyki fizycznej JCWP lub zmiany poziomu JCWPd lub nowe formy zrównoważonej działalności człowieka.

W obecnym stanie prawnym w procedurze oceny oddziaływania na środowisko poprzedzającej wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach uwzględniona jest ocena związana z ww. odstępstwem. W art. 81 ust. 3 ustawy OOS wskazano, że jeżeli z oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko wynika, że przedsięwzięcie może spowodować nieosiągnięcie celów środowiskowych organ właściwy do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach odmawia zgody na realizację przedsięwzięcia, o ile nie zostaną spełnione warunki, o których mowa w art. 68 pkt 1, 3 i 4 ustawy – *Prawo wodne*.

W przypadku zaznaczenia odpowiedzi „NIE”, w punkcie 1.3.2. należy powołać stosowną deklarację albo wyjaśnić, że nie ma potrzeby dołączenia tego dokumentu.

Wymóg dołączenia *deklaracji właściwego organu odpowiedzialnego za gospodarkę wodną* dotyczy następujących rodzajów projektów:

- stanowiących przedsięwzięcie mogące znacząco oddziaływać na środowisko gdy w postępowaniu zmierzającym do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach nie analizowano wpływu na cele środowiskowe Ramowej Dyrektywy Wodnej,
- nie stanowiących przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (nie wymagających decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach) ale mających charakter infrastrukturalny (czyli wymagających uzyskania „zezwolenia na inwestycję”, zgodnie z definicją określoną w punkcie 4.4. przedmiotowej *Instrukcji*), gdy zakres tych projektów

oraz ich lokalizacja wskazują na możliwość znaczącego wpływu na cele środowiskowe RDW.

Wyłączeniu z obowiązku przedkładania *deklaracji organu odpowiedzialnego za gospodarkę wodną* podlegałyby co do zasady następujące zamierzenia inwestycyjne:

- projekty nieinfrastrukturalne;
- wykonanie kabli teletechnicznych instalowanych na istniejących słupach;
- budowa ścieżek rowerowych;
- montaż anten, nadajników i odbiorników na istniejących obiektach budowlanych;
- termomodernizacja budynków;
- instalacja kolektorów słonecznych i paneli fotowoltaicznych;
- instalacja powietrznych pomp ciepła;
- wszelkie prace konserwatorskie i restauratorskie prowadzone wewnątrz i na zewnątrz budynków oraz remont obiektów budowlanych innych niż kategorie VII, XXI, XXIV, XXVII, XXVIII, XXX z załącznika do ustawy Prawo budowlane;
- zmiana sposobu użytkowania istniejących budynków;
- prace związane z wykonaniem instalacji wewnętrznych, w tym wymiana źródeł i systemów grzewczych w budynkach;
- przebudowa obiektów innych niż ww. kategorie, mieszczące się w obrysie zewnętrznym ścian parteru budynku, m.in. nadbudowa;
- wykonanie energooszczędnego oświetlenia ulic i dróg;
- wykonanie obiektów małej architektury i zagospodarowanie terenów zielonych.

1.4. Przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling

W punkcie 1.4. należy wskazać, czy projekt:

- prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub
- doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub
- spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym.

Jeżeli zaznaczono odpowiedź „NIE”, w polu tekstowym należy odnieść się do kryteriów w zakresie GOZ prowadzących do ograniczenia negatywnego oddziaływania projektu na środowisko w obszarze m.in.:

- zmniejszenia zużycia surowców (w tym surowców pierwotnych) i efektywnego gospodarowania nimi poprzez odpowiednie projektowanie, wybór materiałów i zwiększenie trwałości produktów;
- efektywnego wykorzystania zasobów;
- zapobiegania powstawaniu odpadów;
- redukcji masy wytwarzanych odpadów poprzez przygotowywanie do ponownego użycia lub recyklingu;
- wykorzystania w procesach produkcji materiałów przyjaznych środowisku, nadających się do ponownego użycia i recyklingu;
- przeciwdziałania powstawaniu i/lub redukcji zanieczyszczeń i emisji (w tym zmniejszania emisji hałasu);
- rozwijania i wdrażania modeli biznesowych GOZ z myślą o zapewnieniu jak największej użyteczności, wartości i trwałości produktów, komponentów i materiałów.

1.5. Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola

W punkcie 1.5. należy wskazać, czy projekt doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby. Jeżeli zaznaczono „NIE”, w takim przypadku w polu tekstowym należy wykazać, że eksploatacja projektu jest/będzie zgodna z warunkami ustalonymi w pozwoleniach środowiskowych uzyskanych/planowanych do uzyskania dla projektu (w szczególności dotyczy to pozwoleń z zakresu emisji do powietrza, gospodarki odpadami, gospodarki wodno-ściekowej, emisji hałasu itp.).

1.6. Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów; stosowanie Dyrektywy Rady 92/43/EWG w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (dyrektywa siedliskowa); ocena oddziaływania na obszary Natura 2000

Zgodnie z definicją zawartą w *Konwencji o różnorodności biologicznej*, sporządzonej w Rio de Janeiro dnia 5 czerwca 1992 r. bioróżnorodność (różnorodność biologiczna) oznacza zróżnicowanie wszystkich żywych organizmów pochodzących między innymi z ekosystemów lądowych, morskich i wodnych oraz zespołów ekologicznych, których są one częścią. Dotyczy to różnorodności w obrębie gatunku, pomiędzy gatunkami oraz ekosystemami.

1.6.1.

W polu wyboru punktu 1.6.1. należy wskazać, czy przewiduje się, że projekt:

- będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub
- będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii.

Siedliska i gatunki objęte zakresem zainteresowania Unii wymieniono w załącznikach do dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. *w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory*, zwanej dyrektywą „siedliskową” oraz w załącznikach do dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. *w sprawie ochrony dzikiego ptactwa* zwanej dyrektywą „ptasią”.

Jeżeli zaznaczono „NIE”, w polu tekstowym punktu 1.6.1. należy to wyjaśnić odnosząc się do zakresu rzeczowego projektu oraz jego lokalizacji. W analizie zasadne jest wskazanie, czy realizacja projektu związana będzie z zajęciem terenu biologicznie czynnego, co mogłoby negatywnie wpłynąć na zachowanie bioróżnorodności. W tym celu należy opisać działania, które podejmie Wnioskodawca w celu ochrony i odbudowy bioróżnorodności w związku z realizacją projektu. Wypełniając przedmiotowe pole tekstowe należy uwzględnić również krajowe uwarunkowania prawne, a zwłaszcza ewentualne zlokalizowanie projektu na obszarach objętych formami ochrony przyrody, o których mowa w ustawie z dnia 16.04.2004 r. *o ochronie przyrody*, a także odnieść się do ewentualnego występowania w miejscu realizacji projektu dziko występujących gatunków roślin, zwierząt oraz grzybów objętych ochroną, biorąc po uwagę zakazy obowiązujące w stosunku do tych organizmów, określone w:

- rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. *w sprawie ochrony gatunkowej roślin*,
- rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. *w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt*,
- rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. *w sprawie ochrony gatunkowej grzybów*.

1.6.2. do 1.6.4.

Punkty 1.6.2. do 1.6.4. dotyczą oddziaływania na obszary objęte siecią Natura 2000. Należy podkreślić, że oddziaływanie na ww. obszary może mieć projekt realizowany nie tylko w obrębie tego obszaru, ale również poza nim.

W przypadku, gdy w punkcie 1.6.2. zaznaczono pole wyboru „TAK” i w ramach oceny oddziaływania na środowisko była przeprowadzona ocena zgodnie z art. 6.3 *Dyrektywy Siedliskowej* należy załączyć pełną wersję raportu, lub rozdziały raportu, w których zawarto ocenę wskazaną w art. 6.3 *Dyrektywy Siedliskowej* oraz wymagane dokumenty wskazane w punkcie 1.6.3. Pozostała wymagana dokumentacja dla przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko została wskazana w pkt. **4.2.** i **4.3.** *Części środowiskowej wniosku o dofinansowanie*.

W przypadku procedury oceny dla przedsięwzięć innych niż mogące znacząco oddziaływać na środowisko opisanej w rozdziale 5 ustawy OOS (tzn. przedsięwzięć, które nie są przedsięwzięciami mogącymi znacząco oddziaływać na środowisko ale mogą znacząco oddziaływać na obszary Natura 2000) wymaga się załączenia postanowienia, o którym mowa w art. 98 ustawy OOS oraz decyzji, o której mowa w art. 96 ust. 1 ustawy OOS wraz z informacją o jej podaniu do publicznej wiadomości w formie przewidzianej w art. 3 ust. 1 pkt 11 ustawy OOS.

W przypadku określonym w punkcie 1.6.3. ppkt 2 dodatkowo wymagana jest kopia dokumentacji, o której mowa w art. 35 ustawy o ochronie przyrody, czyli informacji dotyczącej ustalenia kompensacji przyrodniczej.

Wykonanie kompensacji przyrodniczej następuje nie później niż w terminie rozpoczęcia działań powodujących negatywne oddziaływanie, co powinno zostać odnotowane/ potwierdzone na potrzeby wniosku o dofinansowanie.

Beneficjent w punkcie 1.6.2. zaznacza odpowiedź „NIE” tylko w przypadku gdy nie istniało lub nie istnieje prawdopodobieństwo, że projekt może znacząco oddziaływać na obszary Natura 2000 i nie uznano w związku z tym za konieczne przeprowadzenie oceny oddziaływania na obszary Natura 2000. W związku z tym należy rozważyć konieczność uzyskania dla przedsięwzięć objętych projektem *deklaracji właściwego organu odpowiedzialnego za monitorowanie obszarów Natura 2000*.

Wymóg dołączenia *deklaracji* dotyczy następujących rodzajów projektów:

- stanowiących przedsięwzięcie mogące znacząco oddziaływać na środowisko gdy w postępowaniu zmierzającym do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach nie analizowano wpływu projektu na obszary Natura 2000,
- nie stanowiących przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (nie wymagających decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach) ale mających charakter infrastrukturalny (czyli wymagających uzyskania „zezwolenia na inwestycję”, zgodnie z definicją określoną w punkcie 4.4. przedmiotowej *Instrukcji*), gdzie zakres tych projektów oraz ich lokalizacja wskazują na możliwość potencjalnie znaczącego oddziaływania na obszary Natura 2000;
- o charakterze termomodernizacyjnym dotyczących obiektów zlokalizowanych w obszarze Natura 2000.

W przypadku lokalizacji projektu na obszarze objętym siecią Natura 2000 (innego niż przedsięwzięcie mogące znacząco oddziaływać na środowisko) niezbędne jest podejście indywidualne do każdego projektu w celu zajęcia stanowiska co do potrzeby dołączenia ww. *deklaracji*.

Poniżej przedstawiono przykładowe projekty zlokalizowane w granicach obszarów Natura 2000, które mogą wymagać dołączenia ww. deklaracji:

- wszelkie prace konserwatorskie i restauratorskie prowadzone wewnątrz lub na zewnątrz budynków;
- przebudowa obiektów, mieszczących się w obrysie zewnętrznym ścian parteru budynku, m.in. nadbudowa;
- energooszczędne oświetlenie ulic i dróg;
- obiekty małej architektury i zagospodarowanie terenów zielonych.

Wyłączeniu z obowiązku przedkładania *deklaracji organu odpowiedzialnego za monitorowanie obszarów Natura 2000* podlegałyby co do zasady następujące zamierzenia inwestycyjne:

- projekty nieinfrastrukturalne;
- kolektory słoneczne, panele fotowoltaiczne na budynkach;
- powietrzne pompy ciepła;
- prace związane z wykonaniem instalacji wewnętrznych, w tym wymiana źródeł i systemów grzewczych w budynkach
- projekty o charakterze termomodernizacyjnym dotyczące obiektów zlokalizowanych poza obszarami Natura 2000.

Ponadto należy przestrzegać zaleceń zawartych, w przygotowanych przez Komisję Europejską dokumentach:

- *Zarządzanie obszarami Natura 2000. Postanowienia artykułu 6 dyrektywy „siedliskowej” 92/43/EWG;*
- *Ocena planów i przedsięwzięć w odniesieniu do obszarów Natura 2000 – Wytyczne metodyczne dotyczące przepisów art. 6 ust. 3 i 4 dyrektywy siedliskowej 92/43/EWG.*

Jeżeli w odpowiedzi na pytanie 1.6.2. zaznaczono „NIE”, należy dołączyć wypełnioną przez właściwy organ *deklarację organu odpowiedzialnego za monitorowanie obszarów Natura 2000* oraz mapę, na której wskazano lokalizację projektu i obszarów Natura 2000, a w polu tekstowym punktu 1.6.4. powołać przedmiotowy dokument ze wskazaniem sygnatury i daty wydania deklaracji.

Jeżeli w postępowaniu zmierzającym do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach badano wpływ na obszary Natura 2000 lub projekt ma charakter nieinfrastrukturalny (np. wiąże się z zakupem taboru), lub projekt ma charakter infrastrukturalny jednakże bez potencjalnie znaczącego wpływu na ww. obszary, należy to odpowiednio wyjaśnić w polu tekstowym punktu 1.6.4. i w takim przypadku nie ma obowiązku dołączania deklaracji.

1.6.5.

Punkt 1.6.5. dotyczy projektów obejmujących prace o charakterze termomodernizacyjnym. Wnioskodawca zobowiązany jest uwzględnić przepisy dotyczące zwierząt chronionych zawarte w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o *ochronie przyrody*. Wszelkie prace dotyczące budynków, gdzie znajdują się gniazda i siedliska chronionych gatunków, muszą być poprzedzone uzyskaniem decyzji Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska (RDOŚ) zezwalającej na odstępstwa od ustawowych zakazów w stosunku do tych gatunków (niszczenie gniazd, niszczenie siedlisk, uniemożliwianie dostępu do schronień). Wnioskodawca po przeprowadzeniu szczegółowych oględzin obiektów uwzględnionych w zakresie projektu pod kątem występowania zwierząt objętych ochroną gatunkową lub ich siedlisk, chronionych na podstawie *rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt* oraz po sporządzeniu protokołu z oględzin wstępnych, zaznacza w punkcie 1.6.5. odpowiednie pole wyboru „TAK” lub „NIE”.

W przypadku stwierdzenia występowania w budynkach/na budynkach zwierząt lub ich siedlisk, chronionych na podstawie ww. rozporządzenia (zaznaczone pole wyboru „TAK”), Wnioskodawca załącza kopię wniosku o zezwolenie na wykonywanie czynności podlegających zakazom w stosunku do gatunków objętych ochroną, złożonego do RDOŚ zawierającego potwierdzenie wpływu dokumentu do organu.

Natomiast, jeżeli w protokole z przeprowadzonych oględzin wstępnych nie stwierdzono występowania w obiektach/na obiektach uwzględnionych w zakresie projektu zwierząt lub ich siedlisk, chronionych na podstawie ww. rozporządzenia (zaznaczone pole wyboru „NIE”), należy to szczegółowo wyjaśnić w przeznaczonym do tego polu tekstowym.

Wnioskodawca jest również zobligowany do przeprowadzenia ponownych oględzin bezpośrednio przed rozpoczęciem prac budowlanych, a w przypadku stwierdzenia, że w obiektach/na obiektach uwzględnionych w zakresie projektu występują gatunki chronione lub ich siedliska, odstąpić od realizacji prac do czasu uzyskania stosownych zezwoleń w trybie *ustawy o ochronie przyrody*.

Protokół z oględzin wstępnych oraz ponownych winien zawierać następujące elementy:

- daty i godziny prowadzenia obserwacji (od - do),
- wskazanie metodyki i miejsca obserwacji (z poziomu gruntu, rusztowania itp.),
- podanie sprzętu użytego do przeprowadzenia oględzin (lornetka, endoskop lub inny),
- wskazanie czynności podejmowanych podczas oględzin (przegląd szczelin, stropodachu, otworów oraz innych potencjalnych siedlisk ptaków i nietoperzy),
- stwierdzone gniazda i inne siedliska chronionych gatunków (lub inne ślady ich bytowania, np. pióra, odchody, wybrudzenia), w tym siedliska rozrodu, odpoczynku, stwierdzone miejsca zajęte przez te zwierzęta, ze wskazaniem gatunku i liczebności.

Dokumentacja fotograficzna z przeprowadzonych czynności może stanowić załącznik do protokołu z oględzin obiektów.

UWAGA: Beneficjent winien zachować wszelkie protokoły z przeprowadzonych oględzin, które podlegać będą weryfikacji podczas ewentualnej kontroli dofinansowanego projektu.

Nadmienia się, że zgodnie z zapisami art. 52 ust. 1 ustawy z dnia 16.04.2004 r. *o ochronie przyrody* oraz § 6 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16.12.2016 r. *w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt*, w stosunku do dziko występujących zwierząt, należących do gatunków objętych ochroną ścisłą lub częściową, zabrania się: umyślnego zabijania; umyślnego okaleczania lub chwytania; umyślnego niszczenia ich jaj lub form rozwojowych; niszczenia siedlisk lub ostoi, będących ich obszarem rozrodu, wychowu młodych, odpoczynku, migracji lub żerowania; niszczenia, usuwania lub uszkodzania gniazd, mrowisk, nor, legowisk, żeremi, tam, tarlisk, zimowisk lub innych schronień; umyślnego uniemożliwiania dostępu do schronień; umyślnego przemieszczania z miejsc regularnego przebywania na inne miejsca; umyślnego płoszenia lub niepokojenia; umyślnego płoszenia lub niepokojenia w miejscach noclegu, w okresie lęgowym w miejscach rozrodu lub wychowu młodych lub w miejscach żerowania zgrupowań ptaków migrujących lub zimujących.

Siedliskiem jest „obszar występowania zwierząt w ciągu całego życia lub dowolnego stadium ich rozwoju”. Miejsca lęgowe ptaków chronionych zlokalizowane w budynkach/na budynkach należy więc traktować jako ich siedliska podlegające ochronie prawnej. Siedliskiem w budynku może być: stropodach, strych, szczeliny między płytami, przestrzenie pod parapetami, balkonami, przestrzenie między rynną a ścianą, ubytki w elewacji, przewody kominowe.

2. Zgodność projektu z zasadą ostrożności, zasadą działania zapobiegawczego oraz zasadą naprawiania szkody w pierwszym rzędzie u źródła i zasadą „zanieczyszczający płaci”.

W polu tekstowym punktu 2. należy wykazać, że projekt został przygotowany z zachowaniem zasad:

- ostrożności,
- działania zapobiegawczego (prewencji),
- naprawiania szkody w pierwszym rzędzie u źródła,
- zanieczyszczający płaci.

Zasada przezorności (ostrożności)

Zasada ta zobowiązuje instytucję lub osobę, która zamierza podjąć określone działania, do udowodnienia, że jej działalność nie spowoduje zagrożenia dla środowiska. W przypadku, gdy wykazanie braku zagrożenia dla środowiska nie jest możliwe, konieczne jest podjęcie działań chroniących środowisko.

Zasada stosowania działań zapobiegawczych (zasada prewencji)

Zasada ta zakłada konieczność rozważenia potencjalnych skutków określonego działania i podjęcia na podstawie tej analizy działań zapobiegawczych. Przykładem zastosowania tej zasady są przepisy dotyczące oceny oddziaływania na środowisko przedsięwzięć oraz planów i programów.

Zasada naprawiania szkód przede wszystkim u źródła

Zasada ta oznacza, że potencjalne szkody w środowisku, w tym przede wszystkim zanieczyszczenia powinny być usuwane na najwcześniejszym możliwym etapie, np. już w początkowej fazie procesu produkcji, a nie po jego zakończeniu. Promuje więc ona rozwiązania polegające np. na stosowaniu technologii czystszej produkcji (powodującej mniej zanieczyszczeń, mniej materiało- i energochłonnej) zamiast technologii i rozwiązań, polegających na neutralizowaniu lub usuwaniu istniejących już zanieczyszczeń.

Zasada zanieczyszczający płaci

Zasada ta oznacza, że sprawcy szkód w środowisku powinni ponosić pełne koszty tych działań, które są niezbędne dla usunięcia zanieczyszczenia lub koszty równoważnych działań umożliwiających osiągnięcie celów ochrony środowiska. Zgodnie z tą zasadą, prowadzący działalność, w tym użytkownicy obiektów infrastrukturalnych powinni partycypować zarówno w pokrywaniu kosztów zmniejszania emisji, jak i kosztów eksploatacji, konserwacji i wymiany elementów infrastruktury mającej wpływ na środowisko. W przedmiotowym polu tekstowym należy zadeklarować gotowość do poniesienia ww. kosztów.

Zasady: ostrożności, działania zapobiegawczego, naprawiania szkody w pierwszym rzędzie u źródła i zanieczyszczający płaci, są ogólnymi zasadami wynikającymi z art. 191 *Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej*.

3. Stosowanie dyrektywy 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady („dyrektywa SOOŚ”)

W punkcie 3. należy określić czy dany projekt jest realizowany w wyniku planu lub programu innego niż Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027 oraz czy ten plan/program podlegał strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko. Przez plan lub program inny niż Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027 należy rozumieć niebędący przedmiotowym programem, krajowy, regionalny lub inny dokument strategiczny opracowany dla właściwego sektora bądź zagadnienia, z którego postanowień wynika realizacja

przedsięwzięcia. W polu tekstowym należy wskazać konkretny plan/program, w wyniku którego projekt jest realizowany, w przeciwnym razie wpisać „nie dotyczy”.

4. Stosowanie dyrektywy 2011/92/WE Parlamentu Europejskiego i Rady („dyrektywa OOS”)

4.1.

W punkcie 4.1. należy dokonać klasyfikacji projektu na podstawie analizy rodzajów przedsięwzięć wymienionych literalnie w § 2 i § 3 rozporządzenia OOS oraz zaznaczyć właściwe okno wyboru. W przypadku przedsięwzięcia polegającego na rozbudowie, przebudowie lub montażu należy wziąć pod uwagę kryteria określone przez § 2 ust. 2 oraz § 3 ust. 2 rozporządzenia OOS. Do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko należą także przedsięwzięcia niezwiązane z przebudową, rozbudową lub montażem, o ile spełniają kryteria określone w § 3 ust. 3 rozporządzenia OOS. Przy kwalifikacji projektu należy uwzględnić faktyczny zakres przedsięwzięcia, bez względu na to jak projekt został zatytułowany. Kwalifikacji projektu należy dokonać biorąc pod uwagę wszystkie zamierzenia powiązane funkcjonalnie i technologicznie z realizacją wnioskowanego projektu, w tym także finansowane z innych środków niż FEP na lata 2021-2027.

Jeżeli projekt nie stanowi przedsięwzięcia mogącego znacząco oddziaływać na środowisko to w polu tekstowym punktu 4.1. należy uzasadnić brak powyższej kwalifikacji opisując zakres przedsięwzięcia ze szczególnym uwzględnieniem jego charakterystycznych parametrów.

4.2.

Jeżeli dotyczy, należy:

- a) załączyć streszczenie w języku niespecjalistycznym raportu OOS, o którym mowa w art. 66 ust. 1 pkt 18 ustawy OOS (jeśli informacje zawarte w streszczeniu nie będą odpowiadać każdemu rozdziałowi raportu OOS należy załączyć cały raport OOS). W przypadku, gdy w raporcie była przeprowadzona ocena zgodnie z art. 6.3 *Dyrektywy Siedliskowej* należy załączyć pełną wersję raportu, lub rozdziały raportu związane z oceną wskazaną w art. 6.3 *Dyrektywy Siedliskowej* zgodnie z pkt. 1.6.3.,
- b) przedstawić informacje oraz dołączyć dokumenty potwierdzające przeprowadzenie konsultacji z organami ochrony środowiska, konsultacji ze społeczeństwem oraz informacje na temat transgranicznej OOS. Źródłem powyższych informacji powinno być uzasadnienie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach i wystarczające jest jej wskazanie (w przypadku ponownej oceny również decyzji, o których mowa w art. 88 ust. 1 ustawy OOS).
- c) załączyć decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach oraz właściwą w sprawie decyzję wskazaną w art. 72 ust. 1 ustawy OOS (o ile została wydana), wraz z informacją potwierdzającą ich poprawne podanie do publicznej wiadomości (dotyczy postępowania związanego z wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, postępowania gdzie przeprowadzono ponowną ocenę lub ocenę na obszary Natura 2000). Przedmiotowa informacja może być przedstawiona przez organ w formie oświadczenia albo innej potwierdzającej wykonanie obowiązku podania rozstrzygnięcia do publicznej wiadomości, o którym mowa w art. 38, art. 85 ust. 3 i art. 95 ust. 3 ustawy OOS.

Niezależnie od powyższego, niezbędne jest dołączenie kompletu dokumentów wymienionych w „*Liście sprawdzającej w zakresie dokumentacji dotyczącej ocen oddziaływania na środowisko dla instytucji oceniających wnioski o dofinansowanie*”.

4.3.

W punkcie 4.3. należy odpowiedzieć na pytanie, czy dla przedsięwzięcia objętego rodzajem wskazanym w § 3 rozporządzenia OOS zostało przeprowadzone postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko.

W przypadku, gdy takie postępowanie:

- zostało przeprowadzone – należy zaznaczyć kwadrat „TAK” oraz dołączyć stosowne dokumenty wskazane w punkcie 4.2.,
- nie zostało przeprowadzone – należy zaznaczyć kwadrat „NIE”, podać wyjaśnienie oraz dołączyć stosowne dokumenty wskazane w podpunktach a), b) i c) pkt 4.3. oraz decyzję właściwego organu wydaną zgodnie z art. 8 i 9 dyrektywy OOS, w tym informacje dotyczące sposobu podania jej do wiadomości publicznej.

Przez „decyzję dotyczącą preselekcji” lub „decyzję screeningową” należy rozumieć postanowienie o braku konieczności przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko (dla stanu prawnego obowiązującego przed 24 września 2019 r.) albo decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach o braku potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko (dla stanu prawnego obowiązującego od 24 września 2019 r.).

Niezależnie od powyższego, niezbędne jest dołączenie kompletu dokumentów wymienionych w *„Liście sprawdzającej w zakresie dokumentacji dotyczącej ocen oddziaływania na środowisko dla instytucji oceniających wnioski o dofinansowanie”*.

4.4.

Przez „zezwolenie na inwestycję” (w rozumieniu dyrektywy OOS) należy rozumieć zbiór niezbędnych decyzji koniecznych do uzyskania w procesie inwestycyjnym, którego ostatnim etapem jest decyzja budowlana (pozwolenie na budowę albo decyzja o zezwoleniu na realizację inwestycji), ewentualnie inna z decyzji administracyjnych kończących przygotowanie procesu inwestycyjnego.

Wobec powyższego, ilekroć w niniejszym dokumencie jest mowa o „zezwoleniu na inwestycję” należy przez to rozumieć każdą decyzję uprawniającą do rozpoczęcia robót budowlanych, a także sytuację, kiedy w wyniku braku sprzeciwu właściwego organu beneficjent jest uprawniony do realizacji przedsięwzięcia w oparciu o zgłoszenie robót budowlanych w trybie art. 30 ustawy *Prawo budowlane*.

W niektórych sytuacjach „zezwoleniem na inwestycję” może być także decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach. Dotyczy to przypadków, gdy po uzyskaniu decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach nie uzyskuje się następnych decyzji wymienionych w art. 72 ust. 1 lub nie dokonuje się zgłoszenia wymienionego w art. 72 ust. 1a ustawy OOS, ani nie uzyskuje się innych decyzji administracyjnych kończących przygotowanie procesu inwestycyjnego.

W punkcie **4.4.1.** oraz **4.4.2.** oczekuje się informacji potwierdzającej, że w przypadku rozpoczęcia robót budowlanych poprzedzone one zostały stosowną procedurą zezwolenia na inwestycję.

UWAGA: w punkcie **4.4.1** poprzez „co najmniej jedno zamówienie na roboty budowlane” rozumie się podpisaną umowę na roboty budowlane, w ramach której rozpoczęto realizację robót budowlanych.

W przypadku zgłoszenia robót budowlanych wnioski wypełnia się analogicznie.

4.4.3.

W punkcie 4.4.3. należy wymienić uzyskane zezwolenia na inwestycję wskazując jednocześnie datę wydania, sygnaturę, organ wydający oraz przedmiot decyzji. W przypadku gdy roboty budowlane są realizowane na podstawie zgłoszenia należy podać datę zgłoszenia (tj. datę wpływu do organu), właściwy organ oraz datę upływu terminu na wniesienie sprzeciwu przez organ.

4.4.4.

W punkcie 4.4.4. należy podać daty wniosków oraz wskazać organy, do których złożono wnioski o zezwolenia na inwestycje.

4.4.5.

W punkcie 4.4.5. należy wskazać dotychczas uzyskane decyzje administracyjne (m. in. decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach) oraz określić obecnie realizowany etap procesu przygotowania dokumentacji do wniosku lub obecny etap procesu uzyskiwania zezwoleń na inwestycję.

Wskazać należy czynności administracyjne niezbędne do wykonania w celu uzyskania ostatecznego zezwolenia na inwestycję (lub ostatecznych zezwoleń na inwestycję).

4.4.6.

W punkcie 4.4.6. należy podać przewidywane daty uzyskania zezwoleń na inwestycję (w przypadku zgłoszenia robót budowlanych należy podać datę upływu terminu wniesienia sprzeciwu przez organ, któremu zgłoszono roboty budowlane w rozumieniu art. 30 Prawa budowlanego). Należy zwrócić uwagę na spójność prezentowanych danych z pozostałą częścią wniosku.

Jeżeli w punkcie 4.4.1. i 4.4.2. zaznaczono odpowiedź „TAK” wobec uzyskania przynajmniej jednego zezwolenia na inwestycję, ale planuje się uzyskanie jeszcze kolejnych, to w niniejszym punkcie należy wskazać kiedy zostały lub będą złożone wnioski na pozostałe zezwolenia na inwestycję oraz kiedy planowane jest ich uzyskanie.

4.4.7.

W punkcie 4.4.7 należy wskazać organ, który wyda/wydał zezwolenia na inwestycje (lub do którego dokonano zgłoszenia robót budowlanych).

5. Informacje na temat zgodności z innymi dyrektywami środowiskowymi

Dla każdej z wymienionych w tym punkcie dyrektyw (dyrektywy dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych/dyrektywy ramowej w sprawie odpadów/dyrektywy w sprawie emisji przemysłowych), jeśli dotyczy, należy wskazać odpowiednie decyzje administracyjne, w których organ administracji dokonał stosownego rozpatrzenia zgodnie z aktualnym na dzień złożenia wniosku, prawodawstwem.

5.1.

Zgodnie z poleceniem punktu 5.1. w przypadku projektów z sektora usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków komunalnych należy dołączyć do formularza wniosku wypełnioną Tabelę dotyczącą przestrzegania przez aglomeracje będące przedmiotem wniosku przepisów *Dyrektywy Rady 91/271/EWG w sprawie oczyszczania ścieków komunalnych* (tzw. dyrektywy ściekowej). Następnie w polu tekstowym punktu 5.1. należy podać szczegółowe informacje dotyczące wypełniania przez aglomerację lub aglomeracje, na których realizowany jest projekt, przepisów tzw. dyrektywy ściekowej, w szczególności należy wziąć pod uwagę następujące aspekty:

- a. Wielkość aglomeracji oraz jej zgodność z aktualną wersją *Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych* i *Master Planem dla wdrażania Dyrektywy 91/271/EWG*.
- b. Zgodnie z przepisami dyrektywy ściekowej warunkami koniecznymi do spełnienia przez aglomeracje jej wymogów są następujące aspekty, do których należy się odnieść:
 - wydajność oczyszczalni ścieków w aglomeracjach, która musi odpowiadać ładunkowi generowanemu na ich obszarze;
 - standardy oczyszczania ścieków w oczyszczalniach, które uzależnione są od wielkości aglomeracji; jakość oczyszczonych ścieków odprowadzanych z każdej oczyszczalni

musi być zgodna z wymaganiami ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. *Prawo wodne* ze zm. i rozporządzeniem z dnia 12 lipca 2019 r. Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej w sprawie *substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego oraz warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu do wód lub do ziemi ścieków, a także przy odprowadzaniu wód opadowych lub roztopowych do wód lub do urządzeń wodnych*;

- wyposażenie aglomeracji w systemy zbierania ścieków komunalnych musi gwarantować spełnienie w tym zakresie wymogów dyrektywy ściekowej; ludność aglomeracji nieobsługiwana przez zbiorcze systemy kanalizacyjne powinna korzystać z innych systemów oczyszczania ścieków, zapewniających ten sam poziom ochrony środowiska;
- c. Przedstawienie zastosowanych/planowanych rozwiązań dotyczących gospodarki osadami ściekowymi na oczyszczalniach z uwzględnieniem hierarchii postępowania z odpadami wskazanymi w aktualnej wersji *Krajowego planu gospodarki odpadami lub Krajowego programu zapobiegania powstawaniu odpadów*.

5.2.

W punkcie 5.2. należy wyjaśnić, w jaki sposób projekt wpisuje się w realizację celów dyrektywy ramowej o odpadach na obszarze oddziaływania przedsięwzięcia. Należy wskazać zgodność wsparcia z *wojewódzkim planem gospodarki odpadami (wpgo)*, w tym stanowiącym załącznik do *wpgo planem inwestycyjnym w zakresie gospodarki odpadami oraz Krajowym planem gospodarki odpadami*.

W szczególności należy opisać, w jaki sposób uwzględniona została hierarchia sposobów postępowania z odpadami, od zapobiegania powstawaniu odpadów, poprzez przygotowanie do ponownego użytku, recykling, inne procesy odzysku, po unieszkodliwianie.

Należy podać, w jaki sposób projekt przyczynia się do osiągnięcia celów w zakresie recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami, określonych frakcji odpadów komunalnych oraz innych odpadów.

W przypadku, gdy projekt obejmuje instalację do unieszkodliwiania odpadów należy potwierdzić, że planowana instalacja jest adekwatna do potrzeb i nie wpłynie negatywnie na rozwój selektywnego zbierania oraz osiągnięcie wymaganych poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu.

5.3.

W punkcie 5.3. należy wykazać, że instalacja jest eksploatowana zgodnie z warunkami ustalonymi w obowiązującym pozwoleniu zintegrowanym uwzględniającym, tam gdzie ma to zastosowanie, graniczne wielkości emisyjne określone we właściwych Konkluzjach BAT.

6. Koszt rozwiązań na rzecz zmniejszenia lub skompensowania negatywnego oddziaływania na środowisko, w szczególności wynikającego z procedury OOS lub innych procedur oceny (takich jak dyrektywa siedliskowa, ramowa dyrektywa wodna, dyrektywa w sprawie emisji przemysłowych) lub wymogów krajowych/regionalnych.

6.1 i 6.2

W punkcie 6.1 należy wskazać, czy dla danego przedsięwzięcia uwzględniono w projekcie koszty rozwiązań na rzecz zmniejszenia lub skompensowania negatywnego oddziaływania na środowisko. Jeżeli zaznaczono pole wyboru „TAK”, w takim przypadku należy wskazać procentowy udział tych środków w kosztach całkowitych projektu. Następnie w polu tekstowym punktu 6.2. należy opisać rozwiązania na rzecz zmniejszenia lub skompensowania negatywnego oddziaływania projektu na środowisko (w szczególności wskazać odpowiednie decyzje administracyjne) oraz podać ich szacunkowy koszt w PLN.

7. Wydatki związane ze zmianą klimatu oraz ze środowiskiem

7.1.

W punkcie 7.1. należy podać informację na temat wysokości związanych z realizacją projektu wydatków na cele dotyczące zmian klimatu zgodnie ze wskazanym rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24.06.2021 r. W celu określenia wysokości wydatków klimatycznych w danym projekcie, należy:

- wskazać kwotę wydatków unijnych dla wskazanego we wniosku (sekcja I) zakresu interwencji
- przypisać współczynnik klimatyczny określony w tabeli 1 załącznika 1 do ww. rozporządzenia (współczynnik może wynieść 0%, 40% lub 100%) do odpowiedniego kodu obszaru interwencji, a następnie
- obliczyć kwotę wydatków unijnych na cele związane ze zmianami klimatu w projekcie (mnożąc wskazaną kwotę dofinansowania przypisaną dla danego zakresu interwencji przez odpowiedni współczynnik). W polu tekstowym winien być przedstawiony tok postępowania przy wyliczaniu przedmiotowych wydatków.

7.2.

W punkcie 7.2. należy podać informację na temat wysokości związanych z realizacją projektu wydatków na cele związane ze środowiskiem zgodnie ze wskazanym rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24.06.2021 r. W celu określenia wysokości wydatków związanych ze środowiskiem w danym projekcie, należy zastosować metodykę przedstawioną w punkcie 7.1., przy czym w obliczeniach należy posłużyć się współczynnikami do obliczania wsparcia na cele związane ze środowiskiem, określonymi również w tabeli 1 załącznika 1 do ww. rozporządzenia.